

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0031 Oslo

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:

Vår referanse:
201605116-10 008

Sted, Dato
Oslo, 22.03.2017

HØRING – FORSLAG TIL NY LOVGIVNING OM TILTAK MOT HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING II – ANDRE DELUTREDNING NOU 2016:27

Det vises til departementets høringsbrev datert 22. desember 2016, og direktoratets tilbakemelding om at en høringsuttalelse først kunne foreligge 22. mars 2017. Politidirektoratet beklager at det av kapasitetsmessige grunner ikke har vært mulig å overholde høringsfristen.

1. Innledning – avgrensning av høringsuttalelsen

Utredningen inneholder utkast til ny hvitvaskingslov. De mest sentrale endringene for Politidirektoratet å gi innspill til er forslag om innføring av administrative forvaltningstiltak og sanksjoner som skal være tilgjengelige for tilsynsmyndighetene ved overtredelser av lovens forpliktelser, hvilket skal erstatte dagens straffebestemmelse. Utvalget foreslår også regler om opprettelse av registre over reelle rettighetshavere i norske juridiske personer og utenlandske juridiske arrangementer.

Politidirektoratet har forelagt høringen for ØKOKRIM, Kripos, PHS og samtlige politidistrikt. Politidirektoratet har ikke mottatt noen høringsinnspill fra etaten.

ØKOKRIM er direkte høringsinstans overfor Finansdepartementet med frist 1. april d.å. ØKOKRIM sitter på den relevante fagkompetansen i Enheten for Finansiell etterretning, og har betydelig erfaring med håndtering av hvitvaskingsmeldinger fra rapporteringspliktige mm. ØKOKRIM har også de siste årene, på vegne av politiet, deltatt på møter i FATF. Normalt sett ville Politidirektoratet samordnet sine innspill med ØKOKRIM. Det har ikke vært mulig i denne høringsrunden av hensyn til kapasitet.

Politidirektoratet har imidlertid hatt en overordnet dialog med ØKOKRIM i forbindelse med hvilke tema som vil bli belyst. På bakgrunn av denne dialogen vil Politidirektoratet ikke gå i dybden på alle tema i denne høringsuttalelsen, men nøye seg med å påpeke tre sentrale enkeltheter på overordnet nivå. Det tas forbehold om at vi herfra vil komme med ytterligere merknader, dersom ØKOKRIMs endelige høringsuttalelse foranlediger dette.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Fridtjof Nansens vei 14/16

Tlf: 23 36 41 00
Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Giro:
www.politi.no

2. Anvendelsesområde - rapporteringspliktige

I utredningens pkt. 3.1.4 foreslår utvalget at tilbydere av posttjenester (heretter "postvesenet") ikke lenger skal være rapporteringspliktig etter hvitvaskingsloven.

Det bemerkes i denne forbindelse at utvalget her er uenig i departementets tidligere forståelse av FATFs spesialanbefaling VI om alternative overføringssystemer, hvor det fremkommer at *"alle overføringssystem skal omfattes, uavhengig av om det skjer fysisk eller elektronisk overføring av penger"* (Ot.prp.nr 72 (2002-2003) punkt 10.2.5).

Det skal være betydelig risiko for å bli oppdaget og straffeforfulgt for de som utøver hvitvasking. Politidirektoratet synes på den bakgrunn at det vil være et uheldig signal å sende at postvesenet ikke skal være rapporteringspliktige for post/verdisendinger. I dette ligger en bekymring for at postvesenet kan bli oppfattet som et fristed over overføring av penger i kriminelle miljø. Det er en kjensgjerning at kriminelle tilpasser sin virksomhet etter gjeldende regler.

Selv om postvesenet så langt ikke har sendt hvitvaskingsmeldinger til ØKOKRIM synes det fortsatt viktig at ansatte i postvesenet får opplæring i å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. Det kan ikke utelukkes at det vil ha en preventiv effekt at postvesenet er rapporteringspliktig for deler av sin virksomhet. Det vises i denne forbindelse til at Politidirektoratet har – bl.a. gjennom media – blitt kjent med at postvesenet har blitt brukt til forsendelse av mindre kvanta narkotika etter handel på "deep web"/"dark web". Politidirektoratet er bekymret for at postvesenet vil bli utnyttet til alvorligere kriminelle handlinger.

Politidirektoratet har merket seg at mindretallet, Holberg og Utne, foreslår at tilsynet med foretak som driver fysisk pengetransport legges til politiet og at dette evt. nødvendiggjør økte ressurser til politiet for tilsynsarbeid. I den grad departementet finner at dette skal være en aktuell problemstilling, ber Politidirektoratet om å få komme tilbake til kommentarer.

3. Administrative sanksjoner fremfor straff

Utvalget foreslår å ta straffetrusselen ut av loven, slik at administrative forvaltningstiltak og sanksjoner skal være eneste reaksjonsformer.

Politidirektoratet viser i denne forbindelse spesielt til utredningens pkt. 10.5.2.2, under spørsmålsstillingen; "Er det behov for et parallelt strafferegime". Utvalget foreslår her at strafferegimet "ikke skal opprettholdes ved siden av de omfattende administrative sanksjonene som foreslås innført".

Ved vurderingen er det bl.a. lagt vekt på at:

- (1) alvorlige overtredelser av hvitvaskingsloven vil kunne rammes av straffeloven
- (2) straffebudet i hvitvaskingsloven § 28 ikke har blitt håndhevet i praksis.
- (3) alvorlige regelbrudd har blitt avdekket uten å få strafferettslige konsekvenser, tyder på at straff er et lite egnet virkemiddel for å sikre at hvitvaskingslovgivningen etterleves.
- (4) hensynet til å opprettholde respekten for straff taler dessuten mot å videreføre en straffetrussel som ikke håndheves
- (5) man unngår rettstekniske utfordringer med å utforme regler om valg av sanksjonsspor som er forenelig med forbudet mot gjentatt straffeforfølgning etter EMK protokoll 7 artikkel 4.

Politidirektoratet er av den oppfatning at en parallell straffetrussel vil ha en preventiv effekt på de personer som er ansvarlig for den rapporteringspliktige virksomheten. Trussel om fengselsstraff for ansvarlige personer vil være et ytterligere moment de rapporteringspliktige vil ha med seg når de prioriterer å følge de retningslinjer som følger av loven og en straffetrussel vil være et klart signal om viktigheten av det arbeidet de gjør for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering.

Etter Politidirektoratets vurdering er det usikkert hvorfor hvitvaskingslovens straffebestemmelse, slik den er i dag, ikke er benyttet. Utvalget mener den manglende bruken av straff tyder på at straff er et lite egnet virkemiddel. Vi kan ikke se at utvalget har gått dypt inn i dette spørsmålet... At straffebestemmelsen ikke er brukt *kan* også skyldes andre forhold. Eksempler kan være hyppighet og omfang av Finanstilsynets kontroller, og mer generelt manglende kunnskap om straffebestemmelsen og dens formål og effekt. Vi utelukker ikke at et fravær av straffebestemmelse kan få en negativ effekt for antallet innrapporteringer til EFE, og at straffebestemmelsen ved bruk i enkelttilfeller vil ha en stor allmennpreventiv effekt.

Når det gjelder argumentet med retts tekniske utfordringer knyttet til EMK, viser Politidirektoratet til avklaringer i EMD om adgangen til parallellforfølgning på nærmere vilkår. EMDs dom er av 15. november 2016, se Rt-2010-1121 og EMD-2011-24130.

Det er Politidirektoratets vurdering at departementet bør gjøre en nærmere vurdering av å opprettholde straffetrusselen i ny hvitvaskingslov, i tillegg til de administrative sanksjoner som foreslås av utvalget.

4. Register over reelle rettighetshavere

Politidirektoratet er positiv til opprettelse av registre over reelle rettighetshavere med Brønnøysundregistrene som registerfører. Registeret kan bidra til å forenkle etterforskningen av straffesaker innen økonomisk kriminalitet i stort, men også bidra til å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering.

Lovforslaget innebærer at utleveringen av opplysninger er formålsstyrt, ikke organstyrt. Loven avgrenser ikke hvilke offentlige myndigheter som kan få opplysningene utlevert, men til hvilket formål opplysningene kan utleveres. Etter Politidirektoratets oppfatning er det viktig at politiet både har tilstrekkelig tilgang til registeret i straffesakssporet, så vel som etterretningssporet og forebygging gjennom forvaltning hvor politiet behandler eller rådføres i forbindelse med ulike bevilgningssøknader eller vurderinger av tilbakekall.

Politidirektoratet har på nåværende tidspunkt ikke vurdert på hvilken måte det kan være hensiktsmessig å ha tilgang til registeret. Det kan på sikt tenkes opprettet en elektronisk utveksling mellom det nye registeret og politiets etterretningsregister, men dette må i så fall vurderes nærmere. Den mest praktiske løsningen, slik Politidirektoratet ser det i dag, vil være at ansatte i politiet får direkte tilgang til registeret ut fra en vurdering av formål og tjenstlig behov. Dette vil være på lik linje med løsningen for valutaregisteret.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne
avdelingsdirektør

Astrid Birgitte Borge
fung. seksjonssjef

*Dokumentet er elektronisk godkjent uten
signatur.*

Saksbehandler:
Knut-Aleksander Hymer
politiinspektør